

Eichmanns toezegging, louter tegen de Sowjet-Unie zouden worden gebruikt. 'Het was', schreven wij in deel 8, 'een infame chantage. Anders, en nu politiek uitgedrukt: een poging, verdeeldheid te zaaien tussen de Geallieerden en de Sowjet-Unie – een poging die natuurlijk niet van de betrekkelijk laaggeplaatste Eichmann uitging, maar van Himmler.' Dat laatste bleek later in mei toen Joël Brand samen met een agent van de *Abwehr*, Andor Grosz, naar Istanboel reisde om Eichmanns aanbod aan Engeland en Amerika door te geven – Grosz bracht namelijk heel iets anders over dan een ruilvoorstel dat op Joden betrekking had, te weten een voorstel dat in een neutraal land onderhandelingen zouden plaatsvinden tussen vertegenwoordigers van de Geallieerden en twee of drie officieren van de *Sicherheitspolizei und SD* aangaande een afzonderlijke vrede van Engeland en de Verenigde Staten met, aldus Grosz, 'de *Sicherheitspolizei*.' Terecht werd toen door de Geallieerden aangenomen dat een afzonderlijke vrede met een door Himmler geleid Duitsland de bedoeling van dit voorstel was.

Het voorstel werd afgewezen en de inmiddels ingezette massale deportaties van de Hongaarse Joden werden voortgezet. Eichmann had in die tijd in Hongarije een eerste transport van ca. dertienhonderd Joden laten samenstellen die, als de besprekingen met de Engelsen en de Amerikanen in de goede richting zouden gaan, naar Spanje zouden mogen vertrekken. Die besprekingen leidden tot niets – het bedoelde transport (het was inmiddels tot bijna zeventienhonderd Joden uitgedijd) werd toen naar Bergen-Belsen gedirigeerd waar het speciale barakken kreeg: het *Ungarnlager*. Begin augustus nu deed Himmler aan Kasztner weten dat hij alsnog bereid was, Joden in te ruilen tegen goederen en dat hij, ten teken dat het hem ernst was, vijfhonderd Joden uit het *Ungarnlager* naar Zwitserland zou laten reizen. Die vijfhonderd werden door Eichmann tot driehonderdachtien gereduceerd – een trein met die driehonderdachtien ging op weg naar Zwitserland.

Daar vond op de grens op 20 augustus een eerste bespreking plaats tussen Saly Mayer en Himmlers persoonlijke vertegenwoordiger in deze Joodse aangelegenheden, *SS-Obersturmbannführer* Kurt Becher die door enkele andere *SS*-officieren was vergezeld. Mayer zei dat hij zich moeite zou geven dat de Verenigde Staten accoord zouden gaan met grote leveranties van waardevolle grondstoffen en instrumenten aan Duitsland en op grond van die toezegging keurde Becher goed dat de trein met de Hongaarse Joden Zwitserland binnenreed (en Himmler van zijn kant gaf opdracht, het deporteren van de Hongaarse Joden onmiddellijk te staken). In Zwitserland had Mayer overigens hemel en aarde moeten be-